Opia de ptate ecclastica tractaē sm̄ onē assūpsim̄ cū potētia referat ad actū et ad effectū et p potētiā status vm̄ distinguat ab alio triplex cōsideratio de potētia ipse occurrit. Primo vt cōsiderat sm se. Secundo vt cōpat ad effectū. Et tcio vt cōpat ad statū quē p talē potētiā homo cōsequit. De potētia vero papē sm se tplex cōsideratio est necessaria. Primo respectu dei a q̄ ē pncipalit et effectiue. Secūdo respectu eligētiū a q̄bz ē instrumētalit a cooperatiue. iij. respectu ipi ecclie cui pē administratiōe a auctte.

Circa pmū q̄runt de cē. Primo Vtrū sola ptas papē sit a deo immediate et nulla alia. Secdo Vtr potestas cuiuslibet ipse sit a deo. Tercio. Vtrum ptas papē sit vniuersaliter maior omni alia. Quarto. Vtrū aliquis possit esse equalis papē in ptate. Quinto Vtr singulariū sit a deo ptas papē q̄ aliqua alia. Sexto. Vtrum ptas papē sit vna vel plures. Septimo. Vtrū sit simul sacerdotalis et regalis. Octauo. Vtrū sit simul temporalis a spiritualis. Nono vtrū eius potentia sit simul eterna a temporalis. Decimo Vtrū sit vtile de tali potestate disputare

Ad primū sic pcedit. Videt enī q̄ sola ptas ipse nō sit imediate a deo q̄ que non sūt eiusdē ratiōis vnū nō reducit i alterū. Sz ptas ipse a ptas secularium pūcipū nō sūt eiusdē ratiōis ergo videt q̄ vtraq̄z sit immediate a deo et vna nō reducit ad aliā. ¶ Ꝑ ptas imperialis immediate est a deo q̄ sic dicit xxiij. q. iiij. a deo cōcessa ē ptas impialis et ꝓpter vindictā noxiorū gladius fuit pmissus ergo videt q̄ tal ptas nō sit a deo nec ab homine et p ꝓsequēs imediate a deo. ¶ Ꝑ. q̄ distincta sūt i se et ad distinctos fines ordinant vnū nō ē ab altero ymo imediate reducunt ad aliud terciū. Sz ptas spūalis et ptas secularis sūt distincte in se et ordinant ad distinctos fines sic habet x. d. c. qui idē. Et lxxxvi. d. due q̄ppe ergo iste due ptates sunt imediate a deo. ¶ Preterea potestas episcoporū dicitur ordinaria ergo imediate est a deo et non a papa puta qd nō pt auferri ab hoie imediate ē a deo. sz ptas epōrū ñ pt auferri ab eis p papā nec p aliquē hoiez q̄ imediate ē a deo ¶ In cōtrariū ē q̄ sic ē in corpore nāli ita delet eē in corpore mistico sz ita ē in corpore nāli q̄ oia mēbra recipiūt influentiā ab vno scz a corde. q̄ ita erit in corpore mistico q̄ sibi recipiēt influētiā a sūmo pōtifice a sic solū sua ptas ē imediate a deo a nulla alia ¶ R. Dicēdū q̄ dimissis opiniōib̄ ad q̄stionē sic puto eē respōdēdū q̄ loq̄ndo de ptate iurisdcōis tpalis et spūalis dicē possum̄ q̄ talis ptas ē tplex scz imediata deriuata. a ministeriū data Primo mō ptas iurisdictiōis oim spūaliū a tpaliū ē solū in ꝑ Secūdo mō ē in oib̄ epis et plati Tercio mō ptas iurisdcōis tpalis ē in oib̄ impatorib̄ regib̄ a pncipib̄ secularibus. Et idēo potestas iurisdcōis tpalis. q̄ loq̄ndo de ptate spiritualī quantū ad ptatem ordinis que respicit corpus xpi verū a q̄ est respū

ipsoꝝ sacramentoꝝ puto q̃ talis est in ꝓ̃ inquantũ est eps·⁊ in ōmibus
ep̃is ĩmediate a deo·Cuius racio ē q̃ talis ptãs nõ cõuẽit pape in quãtũ
ꝓ̃ q̃ si aliquis eligat in papã nullũ ordinẽ hns erit verus ꝓ̃ ⁊ hẽbit oẽm
ptãtem iurisdictionis in spiritualibus et tpalibus·et tñ nullã habebit po
testatẽ ordis·Cõuẽit ergo talis ptãs ordis pape in quantũ est sacerdos l'
eps·vñ saluator ioh·xix·equalit̃ et ĩmediate cõcessit hãc ptãtem petro et
alijs quoꝝ psonas repñtauit ẽpo q̃ sicut solus ipse xp̃s fuit institutor sa
cramentoꝝ·ita solus ipse hãc ptãtem q̃ respicit sacramẽta ⁊ corpus xp̃i ve
rũ hz ĩmediate ꝛcedere vñ dicit̃ xpi·di·c·in nouo testamẽto· Q̃ ceteri apli
cũ eodẽ petro pari ꝛsortio honorẽ et potestatẽ acceperũt· Hz loq̃ndo de po
testate iurisdcõis tã spiritualiũ q̃ tpaliũ talis ē in ꝓ̃ ĩmediate qd̃ ꝓbat̃
tripliciter·Primo sic Auctoritas incdcõis nõ ꝛcedit̃ n̄ p claues ecclie· ꝫ cla
ues ecclie xp̃s nõ ꝛcessit n̄ petro singularit̃ sicut pz math·xvi·dabo tibi cla
ues regni celoꝝ· Hup quo vbo dicit glõ·q̃ xp̃s solũ vnũ vicariũ et vnũ
caput vult ēē in ecclia ad qd̃ diuersa menbra recurrerẽt si forte ab inuicẽ
dissentirẽt· Secũdo sic·ille qui nõ dat aliud nõ p̃t auferre·ꝫ si ꝓ̃ nõ daẽt
ptãtem incdcõis spũaliũ et tpaliũ ep̃is et p̃latis nõ posset eos deponere ⁊
dicta auctoritate p̃uare qd̃ ē falsũ·q̃ aliqũ papa p̃uat eos auctoritate
qñ deponit·aliqñ p̃uat eos execucõe auctoritatis qñ suspẽdit· ptãs ergo
iurisdcõis residet solũ in papa·Tercio sic in illo residet ĩmediate ptãs iu
risdcõis spũaliũ et tpaliũ cuius auctoritate fit p̃latoꝝ electio et ꝛfirmacõ
ꝫ auctoritate pape fit p̃latoꝝ electio et cõfirmatio· vñ in eis dicit̃· damꝰ
vobis auctoritatẽ administrãdi in spũalibus ⁊ tpalibus ergo talis ptãs
ĩmediate residet solũ in papa· Hz ptãs ep̃oꝝ et p̃latoꝝ iurisdcõis tpaliũ
et spũaliũ ē deriuata·⁊ nõ ĩmediata·Deriuata em̃ ē in eis a xp̃o mediãte
papa qd̃ pz tali racõe· Sicut se hñt riuuli ad fontẽ·et radij ad solẽ·rami
ad arborẽ sic se habet ptãs ep̃oꝝ ad ptãtem pape· Nã vt dicit̃ in capitul'
ephesim cõsilij q̃uo multi radij solis sũt ꝫ lumẽ vnũ·et rami arboris mul
ti sũt ꝫ robur vnũ·⁊ sicut de fonte vno riuuli plurimi defluũt·vnitas tñ
seruat̃ in origene·sic ecclia vna ē q̃ multitudinẽ latius mrẽ feũditatis ex
tendit̃·et ep̃atus vnus ē cuius a singulis ps in solidũ teneẽ· ꝫ cõstat q̃
aqua riuuloꝝ ñ ē aqua fontis ĩmediata ꝫ deriuata ergo ptãs iurisdcõis
ep̃oꝝ nõ ē ĩmediate a xp̃o ꝫ deriuata in eis mediãte papa· Patet hoc ex
auctoritate cirilli patriarche alexãdrini q̃ sic ait in libro thesauroꝝ· Dñs
xp̃s acepit a patre ducatũ et susceptum ecclesie gentiũ ex israel egrediens
super omnẽ p̃ũcipatũ et potestatẽ ⁊ super eẽ quodcũq̃z vt ei genua cũcta
curuentur sic petro et eius successoribus plenissimã ꝛcessit potestatẽ et nl'
li alij q̃ petro qd̃ suũ ē plenũ ꝫ sibi soli cõmisit totũ Hz q̃ ptãs tpalis re
gũ iperatoꝝ ⁊ alioꝝ p̃ũcipum seculariũ sit in ministeriũ data a deo pape

a alijs plātis ecclie in qb9 residet ptās spūal' ꝓbat quantū ad psens qua
tuor rationibus. Primo sic. illa ptās est data ad ministeriū alteri p quā
habet institui regl'ari a ordinari atqz cōfirmari si bona sit et p quā hz iudi
cari a cōdemnari siue bona sit. ꝗ talis est ptās secularis imperatorꝝ regū
a pncipū. qz p potestatē ipe habet institui et regulari et ordinari si bona ē
a p ipam habet ꝓdemnari et iudicari si bona nō sit ergo talis ptās nō est
immediate a deo ꝗ ē in ministeriū ptātis spūalis data vtrūqz membrum
ꝓbat. Scribit enim xxij. di Qz ptās ipe cuiūslibet ordinis dignitatē a gra
d9 instituere habet ipam vero solus xpus fundauit a sup petrā fidei mox
nascentis erexit. Qd beato petro eterne vite clauigero terrenī sil' a celest
is imperij iura cōmisit Qz vero habeat omnē potestatē secularē iudicare a
deponere si nō bona sit patet xv. q. vi. Ubi dicit q. Zacharias roman9 pō
tifex regē frāc9ꝝ nō tam p suis iniquitatibus q̄ etiā p eo q̄ tante ptātis
erat inutilis a regno deposuit a pyppinū patrē caroli impatoris loco eius
instituit Sedo sic. illa ptās est in ministeriū data alteri cui iuramentum
fidelitatis pstat et ab eo cognoscit omne qd habet. ꝗ omnis potestas secu
lariū pncipū impatorꝝ a aliorꝝ est talis. dicit enim lxiij. d. c. tibi dnō. Qz im
pator iurat sūmo pontifici. nūq̄ mandatū pterire. a sibi in omnibus fide
litatem seruare. ergo talis potestas est sibi solū in ministeriū data. Et si
inueniat' qnqz aliquos impatores dedisse aliqua tēporalia sūmis pontifi
cibus. sicut Costantinus dedit Siluestro. hoc non est intelligendum qd
suū est. ꝗ restituet quod iniuste et tyrānice oblatū est. Eodem modo si le
gat' qnqz aliquos sūmos pontifices dare bona tēporalia impatoribus et
regib9 hoc nō ē intelligendū eos facere in dm recognicōnē ꝗ magis in pa
cis ecclesiastice conseruationem quia seruum dei non oportet litigare sed
mansuetum esse ad omnes. Tercio sic. illa ptās est in ministeriū data al
teri que est subdelegata respectu eius. sed omnis potestas imperatorum
et regum est subdelegata respectu potestatis pape. Nam vt dicit xi. q. i. c
quiaumqz litem habens cuilibet licitum ē sacrosancte sedis antistitis iudi
cium eligere ergo omnis potestas secularis est in ministeriū data potest
ati spirituali. Quarto sic. illa potestas est in ministerium data alteri que
est restringenda amplianda et executioni mandanda ad imperium illi9
cui est in ministerium data sed talis est omnis potestas secularis. Dicit
enim Bernardus. ad Eugenium papam super illo vlo. Ecce gladij duo
hic. Qz tu de vno vsurpare gladio temptas q̄ semel iussus es reponere
in vaginam. et loquitur de gladio temporali. et subdit. quem tamen gla
dium tuum esse negat non satis videtur michi attendere verbum domini
dicentis sic. Conuerte gladium tuum in vaginam suam. Tuus ergo
gladius euaginandus est ad tuum imperium alioquin si nullo modo

ad te ptineret dicentibus apostolis. Ecce duo gladij hic. Non respondisset xpus satis ē. ⁊ vnus ē. ptas ergo iurisdcois spualiū et tpaliū imediata ē i solo pp. Deriuata vo ē in omnibus epis ac plātis. Sed in ōmibus secularibus et pcipibus est in mmisteriū ¶ Ad pmū ergo dicēdū q ptates p dicte licet nō sint eiusdē racīois ꝑm racionē specificā sunt tamē eiusdē racionis ꝑm racionē ānalogam. et hoc sufficit vt vna reducat in aliam ordine quodā ¶ Ad secūdū ē dicēdum. q verū ē ptātem imperialem esse a deo qr nō est a pp vt ē homo ⁊ ē a pp vt gerit vicē xpi in terra qui fuit verus deus et verus homo. ¶ Ad terciū est dicēdū q predicte ptates sunt distincte qr nō cōueniut vni eodē modo qr ptas iurisdcois spiritualiū cōuenit pape ꝑm imediata institutionem a executionem. ⁊ potestas iurisdcois tpaliū cōuenit sibi ꝑm institutionem et auctoritatē nō tamen ꝑm imediata executionem nisi forte in quibusdā casibus q notat ex q fi. sint legit. c. p venerabilem. ¶ Ad quartū est dicendum. q caracteris impssio que cōfertur in omnibus ordinibus vel caracteris pfectio que cōfertur in ordine epali talis ptas siue respiceat caracteris impssionem siue caracteris perfectionē nō pt auferri p papā q non cōferetur ab eo. Sz ois potestas iurisdictionis potest auferri sicut supra dictū est vel per depositionem vel p suspensionem

AD secundum sic pcedit. Videtur enī q potestas cuiuslibet pape non sit a deo quia dei perfecta sunt opera. Si ergo omnis potestas pape sit a deo omnis talis potestas erit perfecta. cuius cōtrariū videmus ad sensum. Primo illoz potestas est a deo qui vocatur a deo tanq aaron qr dicente apostolo nullus debet sibi assumere honorē pōtificatus nisi qui vocatur a deo tanq aaron. Sed multi pape nō vocātur a deo ⁊ magis industria et sagacitate hominū ergo potestas talium non erit a deo. ¶ Ꝑ illius potestas non est a deo cuius vsus est contra deum. sed multi pape vtuntur potestate papali contra deum et precepta et mandata eius ergo talium ptas non est a deo ¶ In contrarium est a plus ad roma. xiij vbi ait q non est ptas nisi a deo et qr que a deo sunt ordinata sūt. Concludit ibi q qui ptate resistit diuine ordinationi resistit. ¶ Responsio Dicendum q in quolibet pcipatu a in qualibet potestate tria possumus considerare secundū que principatus et ptas est a deo et tria alia possumus considerare secundū que principatus et ptas non est a deo. sed potius a malicia et prauitate hominū. Est nanq deus causa cuiuslibet rei habentis entitatem et bonitatem in triplici genere efficientis formalis et finalis vt dicit cōmentator decimo methaphisice. Dicemus ergo q omnis principatus et omnis ptas est a deo efficienter racione eius deriuacois formaliter racione eius ordinacois. et finaliter racione eius reductionis

Est enim in principatibus et potestatibus sicut in alijs rebus. Sicut ergo omnia entia causantur et deriuantur ab vno ente. et sicut omnes substantie deriuantur ab vna substantia. Ita omnis principatus deriuatur causaliter ab vno principe talis autem princeps deus est. Propter quod sicut omnes riuuli deriuantur a fonte. sic omnis potestas deriuatur a fonte primo qui est deus In cuius femore scriptum est Rex regum et dominus dominantium. Dicit scriptura. sapi. vi. Data est nobis potestas a deo et virtus ab altissimo qui interrogat opera nra. Est ergo potas a deo effectiue racione eius deriuationis. Secundo est a deo formaliter racione eius ordinationis Nam in quolibet principatu est ordo quidam superioris ad inferiorem et inferioris ad superiorem. Et quantumcumque superiores vel inferiores sint mali. Ipse tamen ordo de se habet rationes boni. quia etiam ipsa mala bene ordinata et suo loco posita laudabiliora sunt et eminentius commendant bona et semper ex tali ordine consurgit aliquod bonum Propter quod etiam ex principatu malorum racione ordinis et racione diuine ordinationis insurgit aliquod bonum. Dicit Augustinus. et habetur in glo. quia per potestatem a deo diabolo datam Job probatus est vt iustus appareret Et petrus temptatus est ne de se presumeret et paulus colaphisatus est ne de se extolleret. et iudas dampnatus vt se suspenderet. Est ergo potas a deo formaliter racione eius ordinationis. Tercio est a deo finaliter racione eius reductionis. nam quamdiu sumus in hoc mundo sumus in via et sumus in quodam bello. In bello autem necessario sunt aliqui principantes et aliqui subseruientes. et ideo quamdiu sumus bellatores et sumus in exercitu tamdiu angeli dominabuntur angelis et homines hominibus quia tota ecclesia militans est terribilis vt castrorum acies ordinata. Sed cum puenerimus ad deum tanquam ad terminum et finem felicitatis nre non erimus amplius bellatores. nec erit amplius necessaria dmnatio vel platio. Dicit. i. ad chor. xv. quia cum ipse filius tradiderit regnum idest suos electos deo patri. tunc erit finis quia tunc euacuatus erit omnis principatus et omni potas vt glo. ibi dicit Omnis ergo potas est a deo finaliter racione eius reductionis Possumus autem tria alia considerare in principatu et in potestate pm quia talis potas non est a deo. Primo ipsius principatus prauam adeptionem. Secundo eius prauam execucionem. Et tercio eius prauam intentionem. Sunt enim aliqui qui ipsum principatum et ipsam placem praue adipiscuntur quia vel per simoniam vel per minas In quorum persona dicit psalmus. In fortitudine nostra supplicamus nobis comnia. Aliqui vero sunt qui principatum et plationem adeptam praue exequunt qui non vtuntur principatu et tali placione ad vindictam malefactorum et laudem bonorum sed potius econtrario in quorum persona dicit psalmus. Regnauerunt non ex me et principes astiterunt et non cognoui eos. Sed aliqui tertio modo sunt qui in principatu et prelatione adepta prauam intentionem habent. quia et si aliqua bona faciunt. praua intentione illa agunt. vt propter sue glorie formationem

magis q̃ ꝓter iusticie obseruationē·⁊ que exterius demonstrant·interi
us nō habent de quibus diceb at Job·xxxiiij·Si regnare facit hoiem ypocritā
ꝓter pcā populi·igit principatus et potestas non ē a deo racōe praue ad
eptionis·nec eciā a deo racōe pue executionis·nec similiter ē a deo racōe
praue intētionis nisi pmissiue· Dñ dicit Gregor·et habet in glō· q potē
tiā principatus ⁊ ptātem deus tribuit·elationē vero potētie malicia nra in
uenit· Et subdit q tumoris nāq elatio nō ordo ptātis i est ¶ Ad primū
ergo dicendū q opa a deo·imediate a deo facta·pfecta sūt·ſ in operibus
que fiūt a deo mediante creatura pt defectus ⁊ impfectio esse racōe actio
nis creature que defectibilis ē· ¶ Ad secundū ē q glō·ibi dicit illū vocari
a deo quē elegit cōmunitas ecclesie vel ille vōtur a deo nō q vox diuina sp
ibi audiat·ſ ab illis qui tomi sūt tanq̃ si deus diceret veni qꝗ dignus es
vel vocat quis a deo eoipso q vōtur voce eligentiū qui a deo ordinati sunt
¶ Ad terciū pz solutio qꝗ licet ptās tomi pōtificis ⁊ mali sit a deo abusus
tamē talis ptātis a deo nō est·

H Diij· sic pcedit· Videt enī q ptās pape nō sit maior omni alia· qꝗ
moyses fuit maior aaron i ptāte eo q ptāte ipsius moysi·aaron
in sacerdotē electus ē·iux illud exo·xxviij Applica q̃z tibi aaron fratrē tu
um cū filijs suis vt sacerdotio fungātur mi· Sed moyses qui fuit ductor
populi israheliticī videt repsentare impatorē vt Aug9·videt dicere·Aa
ron vero qui fuit sūmus pōtifex repsentauit papā·videt ergo q ptās im
patoris sit maior ptāte pape· ¶ Pōdans tributū minor e recipiēte tri
butū·sicut dās decimas minor ē decimas recipiēte· vt dicit apl's ad hebre
viij· Sz ꝓp dat tributū impatori sicut habet·xi·q·j·c·si tributū petit im
pator nō negamus ergo minor ē ꝓp in ptāte q̃ impator ¶ Pō illius ptās
nō ē vniūsaliter maior omni alia·ad cuius iudiciū nō deferit ōmis appel
latio Sed a sentētia lata ab impatore vel iudice secularī nō deferit appel
latio ad papā·sicut pz ex de app·c·si duobus·ergo videt q ptās pape nō
sit vniūsaliter maior omni alia· ¶ In cōtrariū ē·qꝗ ptās illius est ma
ior omni alia· q̃ pt oia iudicare et ipse a nullo iudicat ¶ Sed ꝓp cui9 po
testas spiritualis ē pt oia iudicare ⁊ a nemine iudicari·iux illud apostolī
i·ad chor·ij· Spiritualis homo omnia iudicat et a nemine iudicat·er
go sua potestas maior est omni alia ¶ R·Dicendū q triplici maioritā
te potestas pape est maior omni alia· Primo maioritate dignitatis·se
cundo maioritate causalitatis· et tercio maioritate auctoritatis· Digni
tate quidē maior est ptās pape omni alia·qꝗ sicut dicit beatus Ambro·⁊
ponitur xcvi·di·c·duo sunt·quippe aurū nō tam preciosius plumbo q̃ re
gia potestate altior est ordo sacerdotalis· videmus enī colla regum ⁊ pri
cipum submitti genibus sacerdotū et ab eis benedici et iungi·et ſm apl'm

ad heb. vij. Absq; nulla cōtradictione verū ē, q̄ semp qui minor est a ma
iore benedicit. patet hoc etiā p hugo. de sancto victore. ij. li. sc̄d a parte vbi
distinguit duplicē vitā spiritualem et corporalē. duplicē populū laycorū a
clericorū. Duo bona spiritualia et temporalia et duplicem potestatē spiritu
alem et secularem et postea subdit q̄ quantū vita spiritualis dignior est
q̄ terrena et spiritus q̄ corpus tantū spūalis ptās terrenā potestatē et
secularē a honore et dignitate pōedit. Secūdo ptās papē ē maior omnia
lia maioritate causalitatis. q̄ eius ptās causat oēm aliā ptātem exami
nādo cōfirmādo et iudicādo. Vnde dicit. xxij. di. q̄ aut liter ordinis dignita
tem et ptātem romanus pōtifex habet instituere et confirmare. Eius vero
ptātē solus xps fūdauit a cōfirmauit nullius nāq; ptātis electio tpalis l
spiritualis ē ipsa cōfirmatio nisi solū electio ipius pape vel de auctoritate
eius. Tercio ptās papē ē maior omni alia maioritate auctoritatis. q̄
nullius impatoris regis vel alterius leges seu statuta alicuius roboris
vel firmitatis esse censent nisi quales sūt p auctoritatē pape cōfirmate a
approbate vt dicit Aug⁹. et pōnit ix. di. q̄ quicūq; legibus impatorū q̄ p
dei voluntate fruūtur obtēperare nō vult: acquirit grādē periculū. Quicū
q; ātē legibus impatorū que cōtra dei voluntatem fruūtur obtēperare ñ vult
acquirit grādē pmiū. Est nāq; tāta auctoritas ecclesie et romani pōtificis
vt Aug⁹. dicit cōtra epistolā fundamenti ego nō crederē euangelio si nō
crederē ecclesie. Ad pmū ergo ē dicendū q̄ moyses repsentabat vicem
xpi cuius vicē pp gerit in terris vnde dictū ē moysi deutro. xviij. Prophetā sus
citabo eis de medio fratrū suorū similē tui. similiter aaron xpm repsenta
bat. q̄ vt allegatū est exo. xxviij. applica tibi aaron cū filijs tuis vt sacer
docio fungātur mihi sup quo vbo dicit glō. q̄ sicut tabernaculū cū ōtib⁹
et vasis suis signabat ecclesiā puta virtutū et psonarū varietate distīc
tam. ita sūmus sacerdos aaron tabernaculi. xpm verū pōtificē signabat
qui semetipsū p nobis obtulit in crucē. Aliter tamē moyses a alīt aaron
xpm signabat q̄ moyses signabat xpm vt legislator. Aaron vero vt sū
mus sacerdos. et xps cuius vicē pp gerit fuit legislator. iuxt illd psa. dnus
legifer noster dnus iustus nr a fuit sacerdos iuxt illud psal. Tu es sacer
dos in eternū ꝑm ordinē melchisedech. Per hoc ergo q̄ aaron et filij eius
applicati sūt moysi vt sacerdocio dei fungerētur signatū est q̄ omnes p
sules a doctores qui ad pastorale et sacerdotale officium assumūtur tāto
studio et amore debent legi dei adherere vt ḡmana cognatione videātur
coniūgi sicut glō. ibidē dicit Dato ergo q̄ ptās moysi fuerit maior ptāte
aaron q̄ ptās moysi fuit impialis in legisdacōe. et fuit sacerdotalis i w
tor ppli obꝑuacōe q̄ sic dt glō sup illo vbo psal. moyses a aaron in sacer
dotibus. moyses sacerdos fuit non hostias. sed vita populi offerens deo

per hoc non excludit quin potestas papē sit maior omni alia cum ipse gerat vicē xpi cuius ptās signata est per moysen et aaron ut dictum ē.
¶ Ad secundū est dicēdum q̄ ip̄ nō soluit tributū impatori in recognicōnem dominij. ꝗ solū p pace et quiete ecclesie seruāda quā ipse impator tenetur tueri et cōseruare sicut habetur xxiij. q. viij. c. si tributū in ore piscis Nec de omnibus soluit tributū impatori. q̄ nō de oblationibus et primicijs. ꝗ solū de exterioribus bonis per pūcipes seculares ecclesie p̄cessis
Ad terciū ē dicēdū q̄ appellatio interposita pro causis minimis et p leuibus questionibus ad papā nō ē deferēda sicut dicit ex. de appell. Sed pro causis arduis et p ḡuibus questionibus oīs appellatio p̄t deferri ad papā q̄ xi. q. j. c. Quiaumq; litē hās. Cuilibet licitū ē sacrosc̄e sedis antistitis iudiciū eligere.

HO iij. sic p̄ceditur. Videt q̄ quilibet ep̄s sit equalis pape in potētia q̄ vnus frater nō ē maior alio. Sed ip̄ appellat omnes ep̄os fratres. ergo oēs ep̄i equales sūt pape in potētia. ¶ p̄ ꝑm apostolū ad heb. vij. Absq; vlla cōtradictione verū ē q̄ semp qui minimus ē a maiore benedicit. Sed ip̄ benedicit et cōsecrat ab hostiensi. ergo videt q̄ nō solum hostiensis sit equalis ꝗ etiā quilibet ep̄s sit maior in ptāte. ¶ P̄ ille ē maior alio in ptāte qui p̄t in aliquē effectū in quē nō p̄t alius ꝗ ipator in multos effectus p̄t in quos ip̄ nō p̄t. vt leges cōdere quibus ipse ip̄ vtitur et iudicia secularia exercē. ergo ipator ē maior ip̄ i ptāte. ¶ In cōtrariū est q̄ sicut dicit Cris. in quadā omelia de pentheē Ecclia maior est celo. angelis et omni creatura ergo ptās pape que ē caput ecclie maior ē omni alia et nulla equalis sibi. ¶ Responsio. Dicendū q̄ potestas est duplex. vna ordinis et alia iurisdictionis. loquendo ergo de potestate ordinis. omnes episcopi sunt equales pape in tali potestate. Cuius racio duplex est. Prima talis. omnis potestas ordinis vel respicit caracteris impressionem vel respicit caracteris perfectionem. Nam caracteris impressio fit in septem ordinibus quia in quolibet ordine imprimit caracter in episcopatu vero licet non imprimatur caracter perficitur tamen caracter iam impressus vt per talem perfectionem possit episcopus qui est perfectus sacerdos sibi similes generare. Sed omnes episcopi habent caracteris impressionem et caracteris perfectionē. ergo omnes episcopi sunt equales ꝗ̄ pe in potestate ordinis. Secūda racio ē talis. Omnes apostoli simul cū petro equaliter receperūt ptātem ordinis a xpo. iob. xix. qn̄ dictū ē eis. Accipite spiritū sanctū quor̄ remiseritis p̄ta remittūtur eis. nec talis potestas ordis singularis fuit data petro q̄ alijs discipulis quia non est dictum sibi accipias. sed accipite. Sed personas apostolor̄ representant ep̄i. sicut ip̄ gerit vicē beati petri. ergo ōnes ep̄i equales sunt pape in potestate ordis

sicut omnes apostoli equales fuerunt petro in p̄dicta potestate. Unde dicit xxi. di. c. in nouo testamēto. Q̄ cēteri apostoli cū eodē petro pari cōsortio honorē et ptātem acceperūt qd̄ est verū quantū ad ordinē a racione cōsecrationis nō racione administrationis vt glosator notat sup dicto verbo Sed loquamur de ptāte iurisdcōis si nō accipiat̄ talis ptās iurisdcōis in spiritualibus siue in tēporalibus nullus est equalis pape in tali ptāte q̄ omnes alij episcopi vocati sūt in partē sollicitudinis et administrationis. Solus autē p̄p̄ habet administracōem in toto orbe. Unde dicit Cris. in ome. sup ioh. Q̄ xp̄s iacobū localiter in vno loco p̄latū determinauit ꝗ petrū totius orbis ordinat magistrū et doctorē. Et idē sup act. apostolorū dicit. q̄ petrus a filio sup ōnes filij ptātem accepit. nō vt moyses in gēte vna vel in vno populo ꝗ in vniuerso orbe terrarū. Si vero loq̄mur de ptāte iurisdcōis tpalis. similiter nullus ē equalis sibi in tali ptāte quantū ad īmediatā auctoritatē et vniuersalem iurisdcōem. licet quantū ad īmediatā executionē et administracōem impator et alij reges et p̄ncipes possint esse maiores eo. ¶ Ad p̄mū ergo est dicendū. q̄ epos esse fratres p̄p̄e quatuor modis intelligi potest Primo nature cōformitate a sic verū ē q̄ nō solū p̄p̄ veriūeciā ipe xp̄s qui fuit deus et homo nō cōfundit ōnes homines frēs vocare dicēs nomē tuū nūciabo fratribus meis. Secūdo meriti equalitate et similiter sic verū est q̄ sicut ñ derogatur p̄sulatui beati petri dicere aliquē martirē vel cōfessorē fuisse sibi fratrē vel equalē in merito. sic non derogatur pape dicere omnes episcopos in hoc esse eius fratres sibi equales. vñ dicit. ij. q. vij. c. puto. q̄ sine vlla sui cōtumelia Cyprianus episcopus apostolo petro cōpatur quantū attinet ad martirij coronam q̄ et si distat cathedrarū gracia vna est tamen martirum gloria. Tercio potest intelligi ordinis dignitate. et sic eodē modo verum est q̄ sic apostoli simul cū petro tanq̄ fratres et equales pari cōsortio habent honorē et hanc dignitatē ordinis receperūt a xp̄o sic omnes episcopi sūt fratres et equales pape in tali dignitate. Quarto potest intelligi iurisdictionis paritate vt q̄ episcopi sunt fratres et pares ipsi pape in potestate iurisdictionis et sic nō ē verū episcopos esse fratres pape ymo ipse ē pater a caput ipsorū sicut xp̄s in hoc fuit pater et caput ipsorū apl̄orū vt dicit Cyrillus in li. thezau. Q̄ apostoli in euāgelijs a epistolis affirmauerūt in oī doctrina petrū esse loco dn̄i et eius ecclie regimē tenē dātes eidē locū in ōni capl̄o et sinagoga in oī electione et cōfirmacōe Cui scz petro oēs iure diuino caput inclināt et p̄mates mūdi tanq̄ ipi dño ihu obediūt. ¶ Ad secūdū ē dicendū. q̄ in ptāte ordis ñ ē incōuenīēs hostiēsem et alios epos eē maiores p̄p̄. q̄ si aliquis dyaconus eligat̄ in papā simplex sacerdos erit maior eo q̄tū ad caracteris sacdotalis ipssionē a simplex episcopus erit

maior quantū ad caracteris pfectionē quia totū cōtingit. q̃ talis ptās or
dinis nō ꝓpetit pape inquantū ē sacerdos vel ep̄us aut in aliquo ordine
ordinatus. vnde poterit esse verus p̄p̄ habens plenā administrationem et
iurisdictionē in tota ecclia et tamē carebit omni ptāte ordinis. q̃ si ē dya
conus carebit ptāte sacerdotali et ep̄ali nisi cōsecrēt ¶ Ad terciū ē dicē
dum. q̃ sicut dicit apls ad chor. ad iudicia et litigia determināda cōtemp
tibiles de ecclia debent elegi. per hoc ēm q̃ impatores et reges leges con,
dunt p̄ quas iudicia et litigia secularium p̄sonarū terminantur non habet q̃
ipi sint maiores. sed potius cōtemptibiles et inferiores in ecclesia vt dicit
Cyprianus compositor. x. d. c. quoniā idē. Ex xp̄iani impatores p̄ eterna
vita pontificibus indigēt. Pontifices vero p̄ cursu verū tp̄aliū tantūmō
legibus impiaribus vtuntur ne seruiēs deo implicet se negocijs secularibus
vel potest dici q̃ in legibus condēdis et iudicijs p̄ferendis impatores et re
ges nō habent immediatā iurisdictione et cōfirmationē quia auctoritate
pape oportet q̃ talia sint roborata et cōfirmata habent tamē immediatā
execucionē et ad ministrationem ex hoc tamen nō arguit q̃ sint maiores
vel equales sibi in ptāte sed potius inferiores.

Ad quintū sic p̄edit. videt enim q̃ potestas pape non sit singularis
a deo q̃ potestas aliorū. quia ille qui habet equaliter curā de omni,
bus non magis specialiter respicit p̄ncipatū vnius q̃ p̄ncipatū alterius
Sed scribit sapientie. q̃ pusillū et magnū ipe deus fecit et equaliter sibi
cura est de omnibus. ergo non videt q̃ ptās ipe sit singularius a deo q̃
ptās aliorū. ¶ Preterea contingit in p̄ncipatu ecclesiastico assumi q̃q̃
malos et bonos pastores sicut cōtingit malos et bonos rectores eligi ad
p̄ncipatū secularē non ergo potestas pape singularius est a deo q̃ ptās
aliorū. ¶ Preterea ibi est magis succurrēdum per specialem p̄uidenciā
vbi est maius periculū. ꝫ in regimine verū tēporaliū videt esse maius pe
riculū ꝓpter pluralitatē negociorū occurrētiū q̃ in regimine spirituali. g°
videt q̃ ptās secularium p̄ncipū magis singulariter sit a deo q̃ ptās pape
¶ In contrariū est. quia sicut se habet ptās spiritualis ad tēporalē. sic
se habet spirituale ad corpole. ꝫ spirituale p̄ncipalius et singularius est
a deo q̃ corporale. cū ipe deus spiritus sit. ergo eodem modo p̄ncipalius et
singlariū ē a deo ptās ipe q̃ ptās aliorū. ¶ R. Dicendū q̃ in ptāte pape
tria possunt considerare. Primo eius electionē. Secdo eius gubnacōem. Et ter
cio impugnātiū et nō obedientiū sibi punitionē et ꝫm ista tria triū modis
potest ostendi q̃ ptās pape singularis ē a deo q̃ ptās aliorū. Primo quā
tū ad eius electionem. licet enim omis potestas sit a deo vt dicit ad Rō. xiij
potestas tamē ipe immediatius et singularius ē a deo q̃ alia. quia sicut
deus generaliter habet esse in ommbus rebus creatis p̄ p̄ticipam potētiam

et essentiam in suis tamen fidelibus habet eē quod ā speciali modo p gra
ciā et caritatē. sic licet in electione omniū potestatū deus operetur cū singu-
lari modo operatur in electione sūmi pōtificis qui suos fideles habet regere
et ordinare ad cultum dei. Unde multū peccant electores qui huic singu-
lari diuine puidētie qua regit ecclesiā suā non imitātur cōtigit inde eos ra
cionabiliter in stultū finem adduci et eorū fine puari quē non tonū ſz p-
uum in tali electione qnqz sibi prefigūt. Unde scribit. Job. xiij. quia ipe de
us adducit cōsiliarios in stultū finem et iudices in stuporē. Secūdo quā
tum ad eius gubnationē quāuis em deus habeat curā generalem de gu
bernatione omniū rerū. singulari tamē modo habet curā de potestate sum
mi pōtificis regētis et gubnātis suā ecclesiam. Unde dicit Crisſ. in quadā
omelia de pēthē. Qz magna cura ē deo de ecclesia sua nō muro circūdata ſz
fide circūsepta. Nam ꝓpter ecclesiā celū extensū est. aer sparsus est. mare
diffusū est. terra fundata est. paradisus plātatus ē. et multa mirabilia
facta sūt ꝓpter ecclesiā. mare diuidebat a iterū fuebat. petra scindebatur
et iterū cōiūgebatur. māna pluebat de celo. et tanqm prunosa ponebatur
mīsa. ꝓpē ecciaz ꝓphe ꝓpter ecclesiā apli. ꝓpē ecclesiā vnigēitus dei filius fac
tus ē hō. Ego ipsam statui qui celū fundaui. a āgelos creaui. ſz ꝓpē celū
crucifixus nō sū. ꝓpter celū celeste corpus non accepi. nec naturā āgelorū
assumpsi vt discas qm celo angelis et omni creatura singularior et ho
norabilior ē ecclesia. Tercio ad impugnantiū et non obediētiū sibi puniti
onē. Gerit em sūmus pōtifex in ecclesia vicē illius ꝓphe de q dicit. deutro.
xviij. ꝓpham suscitabo vobis de fratribus vīs quia qz nō audiet ꝓphaz
illū ego vltor existo pēnā eternā et temporalem sibi infligendo vt glō. di-
cit exquo verbo habet q impūgētes in sūmū pōtificē et resistētes sibi grā
di pena puniēdi sunt. Significat em sūmus pōtifex p montē sinai de quo
dicit exo. xix. q die xxx. descendit dīs corā oi plebe sup montē sinai dicēs
filijs israhel. ne ascendatis in montē nec tāgatis fines eius Omnis em q
tetigerit montē morietur. Signatur eciā sūmus pōtifex p talē montē ra
cione eius generalitatis. qz sicut mediante tali monte descēdit deus corā
toto populo iudeorū. sicut xps mediante potestate sūmi pōtificis in lege no
ua descēdit sup toto populo xpianorū et racione sublimitatis. qz sicut ille
mōs sublimior erat omni alio sic ꝓp sublimior ē omni alio prelato. et ra-
cione legalis auctoritatis. qz sicut de illo monte data ē lex sic de ipso ꝓp ō
nes leges et omnia iura exquirēda sūt. Omnis ergo q huic mōtē ausu te-
merario tangit ipugnando vel sibi ñ obediendo moi debet non quacumqz
morte quia manus sic morientem non debent tangere. sed lapidibus est
opprimendus et iaculis confodiendus in detestationem talis peccati vt
dicitur eodē libro Quantū ergo ad electionē et quantum ad gubnacōem

et quantū ad impugnātiū punitionē singularius et spiritualius potest
as pape ē a deo q̃ ptās alioꝝ ¶ Ad p̃mū ergo ē dicendum q̃ prudentia
generali deus habet equalem curā de omnibus. Sed quadam prudētia
singulari deus habet specialem curā de ptāte pape mediante qua regit ec
clesiā quā nō habet de ptāte alioꝝ ꝑm quē modū loquit̃ apls. j. ad chor.
ix. vbi ait. Numq̃d deo cura est de bobus. ¶ Ad sēdm dicendū ē. q̃ cōtin
git aliquos assumi ad sūmum pōtificem qui si non sunt boni homines.
sūt tamen boni plati. Nam bonū hominem facit sola caritas q̃ sola ipsa
diuidit inter filios eterni regni. et filios pditionis eterne. Sz plātus bo
nus potest esse p prudentiā et sciencia que sūt̃ dona se tenētia ex parte in
tellectus ꝑm que nō dicit̃ homo bonus simpliciter ꝗ ꝑm quid eo q̃ ꝑm ipa
potest esse vtilis ad regimē alioꝝ. Dicit enim lxi. di. q̃ rudib9 ⁊ impitis gu
bnacula ecclie nō sūt cōmittēda. et in hoc apparet singularis prudēcia dei
quare ergo ecclesiā suā mediante potestate maloꝝ hominū bene et vtilit̃
ad vindictā malefactoꝝ et laudē bonoꝝ. Si vero cōtingat aliquos ad sū
mū pontificiū assumi qui sint mali homines et plati. maliū ptās etiam ꝑm
Augustinū singulariter est a deo. ait enim j. de ciui. dei. c vij. Sicut sub eo
dem igne aurū rutilat et stipulam fumat. et sub eadē tribula cōteruntur
palee et granū purgat̃. sic sub eodem p̃ncipatu boni et p̃destinati purgā
tur et p̃sciti finaliter dānabuntur p illius promotionem et exaltationem
Ad terciū ē dicendum q̃ si cōtingit seculare ⁊ tēporale regimē hrē maiorē
mēti3 distractiōez q̃ regimē spirituale ꝓpt̃ tēporaliū implicationem bo
nū tamen regimen tēporale ex bono regimine spiritūali dependet quia ut
dicit Crisostomus sup math. Sicut omne malū egreditur a sacerdotio.
sic omne bonum a sacerdotio procedit. et ideo singularior cura habenda
est de potestate sacerdocij et regiminis spiritualis q̃ tēporalis. Si enim
sacerdotiū fuerit integrum vt idem dicit totus populus floret et residet in
pace. Si vero sacerdotium fuerit dissolutum et inordinatum tota plebs
marcida erit.

HOsextum sic proceditur. Videtur enim q̃ potestas pape non sit vna
quia multi sunt ordines episkoporum vt dicit magister senten. iiij.
di. ergo multe sunt potestates in ecclesia. potestas ergo pape que preest
toti ecclesie non est vna sed plures. ¶ Preterea potestates distinguūt̃
p actus et p obiecta. sed aliud obiectum est spirituale et aliud temporale
alia ergo erit potestas in papa respectu spiritualiū ⁊ alia respectu tem
poralium. ¶ Preterea potestates ecclesie significant̃ p gladios duos de
quibus dicitur luce xxij. Ecce gladij duo hic. cum ergo omnis ptās eccie
resideat in papa videt̃ q̃ in papa non sit vna ptās sed plures. ¶ In cō
trariū est. quia ptās pape ē respectu eccie cuius ad ministrationē gerit

sed ecclia ē vna iuxt cant·iiij· vna est colūba mea· vna ē matris sue electa genitricis sue ergo ptās pape similē erit vna·Ꝓ·Dicēdum q̄ in ꝓ̄ est duplex ptās vna respectu corporis xpi veri et ista vocat potestas ordinis Alia est respectu corporis xpi mistici et ista vocatur potestas iurisdcōis l'administrationis· Si ergo loquimur de ptate pape respectu corporis xpi veri que ē ptās ordinis talis nō est nisi vna vnitate reali· q̄ in ōnibus sacdotibus et epis talis ptās ñ pluificat nec ex pte ipsoꝝ sacerdotū vel episcoporū offerētiū q̄ oēs offerūt in vm9 sacdotis psona puta xpi Nō enim illa vba hoc est corpus meū pferunt in psona sacerdotis vel epi cōsecrātis· ſ̄ in psona xpi· Vñ dicit Crisos· in omelia de pdicione iude· q̄ xps qui mensam illam ornauit discipulorū in cena presto est mense nre· quā cōsecrat q̄ nō est homo qui ponit panē et vinū corpus a sanguinē facit· Sz ille qui crucifixus ē pro nobis xps· cuius virtute cōsecrātur· licet sacerdotis ore pferātur· nec pluificatur ex pte rei oblate· q̄ nō aliud corpus offertur per vnū epm vel p vnū sacerdotē et aliud p aliū· Sed illud idē corpus numero offertur per vnū qd per omnes alios· Nec tercio pluificatur ex parte passionis cōmemorate· q̄ vna a eadē passio xpi semel recepta p memoratur per omnes· vñ dicit 1°· ad cho·xi· Quociēscūqz mādūcabitis panem hunc et calicē bibetis mortē dñi annūciabitis donec veniet· Potestas ergo ordinis que est respectu corporis xpi veri vna est realiter in ꝓ̄· et in omnibus sacerdotibus et epis· q̄ in tali potestate omnes sacerdotes nō sunt nisi vnus sacerdos· et omnes episcopi nisi vnus episcopus per vnitatem vnius sacerdotis cōsecrātis· et vnius rei oblate· et vnius passionis cōmemorate· Vnde aplus ad hebre· vij· dicit q̄ in sacerdotio leuitico plures quidē facti sūt sacerdotes· ſ̄ hic scz xps vnum habet sacerdotium· Si vero loquamur de potestate pape respectu corporis xpi mistici q̄ ē potestas iurisdictiōis· talis similiter ē vna in ꝓ̄ vnitate cuiusdam ordinis Nam in corpore mistico triplicē ordinem distinguere possumus· vnū quo clerici ordinantur ad clericos· alium quo laici ordinantur ad laicos· Et q̄ ordinatio qua laici ordinantur ad laicos ē potestas corporalis et temporalis cū semp corporale a temporale deceant regulari per spirituale· necessarium ē q̄ talis potestas laicorū reguletur per potestatem spiritualē qua ipsi clerici ordinant ad laicos Similiter ptās clericorū qua ordinant ad laicos regulanda ē et ordināda per ptātem qua clerici ordinātur ad clericos et potissime p ptātem illā qua clerici ordinātur ad sūmū clericorū q̄ ē ꝓ̄ ita q̄ ꝓ̄ per vnā ptātem ordine quodā habet ordinare clericos ad clericos a laicos ad laicos inter se· a ista ē deductio beati Augustini· iij· de trini· c· iiij· vbi ait q̄ quēadmodū corpora crassiora et inferiora per subtiliora et potentiora quodam ordine regantur ita omnia corpora reguntur

per spiritū vite et spūs vite irrationalis regit p spiritū vite rationalem
et spiritus vite rationalis ad que peccator deferē regit p spiritū vite rati
onalē pūi et iustū. et spūs iustus et pius regit p ipm deum et sic vniuer
sa creatura regit p sūmū creatorē ex quo et p quē et in quo condita atqz
instituta ē. ¶ Ad pmū ergo dicendū ē. q ordines epōr sūt plures non p
plures ptātes ordinis cū in tali ptāte dictū ē. omnes epi nō sūt nisi vnus
epūs et omnes sacerdotes vnus sacerdos. Sed ꝓter plures cōmunita
tes et administrationes quibus presūt. Distinguunt eā p phm quinq cō
munitates qr pma ē ciuitas vicis q resultat ex plib9 domib9 Alia ē ciuitas
ciuitatis q cōstituit ex plib9 vicis et ista ē ciuitas pfecta s phm q si ciui
tas bene ordinata ē. in ea dz inueniri quicqd necessariū ē ad vitā hūanā.
Tercia ē ciuitas puincie q cōsurgit ex plib9 ciuitatib9. Quarta ē ciuitas
regni que resultat ex plurib9 puincijs. Quinta ē ciuitas tociʒ orbis q con
stituit ex omnibus regnis. In pma ergo cmunitate pūt pbiteri par-
rochiales quor quilibet regit vnam vicem et vnam parrochiam. Et in
secunda vero pūt epi. quia ciuitas quelibet est cōmunitas perfecta sic
quilibet epūs est sacerdos perfectus cū possit simile sibi generare. In ter
cia vero cōmunitate pūt archiepi vel metropolitani. In quarta pūt
patriarche et primates Sed in quinta cōmunitate preest sūmus pōtifex
quia quantū est de iure omnes qui sunt in toto orbe debent subici summo
pontifici. Sicut enim magister legū dicit. Nullus potest saluari nisi sit de
corpore ecclie qa extra ecclam non est salus ita de iure est q omnes qui sūt
in toto orbe sunt sub potestate pape. ¶ Ad sedm est dicendū q verum
est corporale et spirituale esse distincta. Sed spirituale vt patet p Aug.
habet regere regulare et gubernare ipm corporale et tēporale aliquando
quidē seipm aliqū vero mediāte alio corporali vel mediāte alio tpali. Sic
et papa sua potestate spūali aliqua tēporalia et corporalia regit per seip
sū. aliqua vero mediante potestate alior pncipū secularium quor potestas
corporalis et tēporalis est ¶ Ad iij. est similiter dicendū q p illos duos
gladios due ptātes intelligūt vna tū reducit ad alia s̄m ordinē supdcm

Ad septimum sic pceditur videt enim q in papa non sit ptās regalis
vel sacerdotalis simul. qmia papa gerit vicem cristi vt conuersat9
est in hoc mundo. Sed ioh. c viij. xps dixit pylato. Regnū meū nō ē de hoc
mdo si enim ex hoc mdo eet regnū meū ministri mei vtiqz decertarēt ut nō tra
derer iudeis. g° videt q in ꝓp nō sit ptās regalis i hoc mdo. ¶ p ptās ꝓpe fi
gurata ē in lege veteri. s̄ i lege veteri distincta erat tb9 iudaica de q fiebāt
reges. et tb9 leuitica de q fiebāt sacerdotes. cū ergo xps ortus sit de tribu
iuda in qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locutus est vt dicit aplus
ad hebre. vij. videtur q in cristo non fuerit potestas sacerdotalis ¶ p

ille qui cedit dominio regni non efficitur rex. sed xps cessit dominio regni
Scribit enim ioh. vi. q cū cognouisset ihesus q venturi erāt illi homines quos
pauerat vt reciperēt eū a facerēt eū regē fugit in montē. ergo nō videtur
q in pp gerente vicē xpi sit ptās regalis. ¶ Sed frustra est in aliquo potē
tia que ad actū nō reducitur. Sed nō videmus q pp vtatur regali ptā-
te. ergo videtur q in eo ptās regalis nō sit. ¶ In cōtrariū est q pp conse
cratur vt sacerdos. et coronatur vt rex. et festū coronationis nūciat om
nibus regibus. ergo vtraq; ptās residet in eo. ¶ R. Dicēdum q pp gerit
vicē xpi saltem quantū ad ptātem a iurisdcōem officij. in xpo autē planū
est fuisse ptātem regalem et sacerdotalem qd ostensū ē primo in eius in-
carnatione. secūdo in eius cōuersatione. tercio in eius passione et in eius
resurrectione. Nam in eius incarnatione ptās regalis ei ostensa ē. q ex
tribu regali traxit originem ꝑm carnē. ptās vero sacerdotalis. q sui ad
uentū per ioh. baptistam qui fuit filius sacerdotis voluit nūciari. Vnde
dicit Augustinus in li. de cōsensu euāgelistarū. q q xps futurus erat rex
pphā et sacerdos. ideo diuina ꝓuidētia factū ē vt tres euāgeliste qui xpm
quantū ad humanā naturā assumptam notificare scripserūt hoc ordine
eorū euangelia incōperūt. q Math. incipit a semine regali dicens. Liber
generationis ihu xpi filij dauid regis. Marcus vero a vaticinio pphetha
li dicens Initiū euāgelij ihesu xpi. sicut scriptū ē in ysa. ppha. Sz Lucas
a sacrificio sacerdotali dicēs. Fuit in diebus herodis sacerdos quidā no-
mine Zacharias. Secundo ostensū ē in eius cōuersatione. cū enim math.
xvij. illi qui accipiebāt dragma dicerēt petro. quare mgr vester nō soluit
dragma. xps ꝓueniens eū volentē interrogare dixit. quid tibi videt petre
Reges terre a quibus accipiūt tributū a filijs suis an ab alieis. et petro
respondēte ab aliens. cōclusit. ergo liberi sūt filij regū. Super quo vbo
dicit Ihero. q dns nr et ꝑm carnē et ꝑm spiritū filius regis erat. q ꝑm
humanitatē ex dauid stirpe erat gnatus. ꝑm vero diuinitatē ōnipotentis
patris erat verbū. et ideo tanq; regū filius tributa soluere non debebat.
Tercio ostensū ē hoc in eius passione. Nā potestatē regalem ostendit qū
intrās iherusalem cū dyabolo pugnaturus regalem reuerētiam suscepit
ab apostolis sternētibus vestimēta et ramos de arboribus in via. vñ et
testimoniū pphete zacharie inductū ē per euāgelistā matheū dicētē. Za-
charie. ix. Ecce rex tuus veniet mansuetus sedēs sup asinā a pullum eius
Potestatē vero sacerdotalem ostendit tūc. qn seipsū obtulit in ara crucis
idē enim fuit sacerdos offerēs et oblatū. Vnde dicit Aug. iiij. de ciui. c. xiiij.
Quatuor cōsiderant in ōni sacrificio. scz cui offerat. a quo offerat. quid of
ferat. p quibus offerat. Idē ipse vnus verusq; mediator xps p sacrificiū
patris reconciliās nos deo vnū cū illo manet cui offerebat vnū in se fāt p

quibus offerebat·ipse vnū esset qui offerebat ⁊ quod offerebat·Quarto
hoc ostensū est in eius resurrectione· qr potestatē regalem ostēdit in dia
boli expoliacōe quādo multa corpora sanctorꝫ surrexerunt cū eo et introie
runt in sanctam ciuitatē in signū victorie obtente·Sacerdotalem vero os
tendit in spiritus sancti datione qñ dixit ioh·xix Accipite spiritū sanctum
quorꝫ remiseritis peccata remittunt eis·Vnde Math·vlt·dicit· Data ē
michi omnis potestas·scz sacerdotalis et regalis in celo ⁊ in terra ¶ Ad
pmū ergo est dicendū q̄ sicut dicit Aug9·Regnū xpi sup quo regnat·fi-
deles eius sūt credentes in eum quibus dicit·vos de hoc mūdo ñ estis· mū
dus quod suū erat diligeret·xps ergo non dixit Regnū meū nō est in hoc
mūdo·qr et in hoc mundo et in futuro regnat super fideles suos·hic p gra
ciam et in futuro p gloriam·Sed dixit nō est de hoc mundo·qr de hoc mū
do est:quicqd homī ē a deo creatū et ex viciata stirpe ade generatū· Hoꝫ
iam factū est regnum nō de hoc mundo quicquid de ipsis hominibus per
ipsum xpm regnaturum est·dicente apostolo·Eripuit nos de potestate te
nebrarū et trāstulit nos in regnū filij caritatis sue·Vel pt dici ꝑ Crisoꝫ·
q̄ regnum xpi nō fuit de hoc mundo·qr nō fuit modo mundano quo modo
sunt alij reges·qui ex fortitudine ministrorꝫ accipiūt potestatē regnandi
Ipse autē regnādo super suos sibijpsi sufficiens nullo alio āmiculo indi
gens· ¶ Ad secūdum est dicendum·q̄ sacerdociū et regale dominiū xpi
nō est pprie figuratum per sacerdocium et dominium leuiticum in quo e-
runt distincte tribus sacerdotalis et regalis· ꝫ magis p sacerdociū et do
miniū melchisedech·qui fuit simul rex et sacerdos· vñ dicit apls ad heb·
vij·Hic ē enī rex salem et sacerdos dei sūmi·Vel pt dici q̄ sūmi sacerdo-
tes in sacerdocio leuitico habebāt p tātem regalem nō quidē in executione
ꝫ in depositione et cōfirmatione ipsorꝫ·Vnde·j·regū· Samuel sacerdos
dauid regē constituit et saul deposuit· ¶ Ad terciū est dicendū·q̄ xps ces-
sit dominio regali oblato sibi p homines·qr noluit rex p homines fieri· q̄
regnū dabat hominibus·vt dicit Aug9·Vel pter exemplū nre humili-
tatis·qr homines pnicioſe appetebant·panp esse voluit·et quia morte et
cōtumelijs homines supbissime horrebāt crucem· et omne genus cōtume
liarū sustinuit ⁊ vt sic ad vnū dicere quicqd dei filius in terris p hominē
qui suscipi dignatus est operari·disciplina morꝫ fuit· sicut dicit Aug9·de
vera religione· ¶ Ad qrtū est dicendū q̄ cū aliquid est in supiori et in in
feriori et in pncipali agente et ministro·longe nobilius ⁊ excellentius ē
in pncipali agente q̄ in inferiori et instrumēto Potās enī regalis ē in pp ⁊
in alijs regibus et pncipibus mundi nobiliori modo tñ et excellentiori q̄
in eis qr in papa ē per cōfirmationē ⁊ dispositionē atqz correctionē ipsorꝫ
Jn eis autē est p executionem et administrationem

Ad viij·sic prædicit·videt enim q̃ in papa nõ sit ptãs corporalis vel tẽ-
poralis q̃ scribit Math·xxij·Reddite que sũt cesaris cesari· et que
sũt dei deo· Sz papa gerit vicẽ dei in terris·ergo ad ipsũ ptinet cura spi
tualiũ tm̃·et ad cesarẽ vel impatorẽ ptinet cura tpaliũ ¶ P̃ ad ptãtem
pape ptinet suos subditos in vita spũali viuificare ⁊ ad diuinũ cultũ or
diare sicut scribit ioh·vij· Spiritus ẽ qui viuificat caro autẽ nõ pdest q̃c
q̃·ergo videt q̃ solũ ptãs spũalis sit in eo· ¶ P̃ papa ẽ caput discipulo
rum et apostolorũ xpi· Sz de discipulis xpi dictũ est· Nisi qui renũciauerit
oibus que possidet nõ pt meus esse discipulus·ergo videt q̃ papa sup tẽ
poralia ptãtem nõ habeat ¶ P̃ scribit Nũ·xviij Filij autẽ leui nihil pos
sideant decimarũ oblatione dũtaxat cõtenti·preter ergo decimas ⁊ oblatio
nes videt q̃ papa sup alia tpalia ptãtẽ nõ habeat· ¶ In cõtrarium est
q̃ qui pt in maius pt in minus sed maius ẽ posse in spiritualia q̃ in cor
poralia et tpalia·ergo si papa hẽat ptãtem sup spiritualia hz eciã ptãtẽ
sup tpalia· ¶ R·Dicendũ q̃ bona tpalia et spiritualia ad tria pñt com
pari·Primo ad eorũ pductionem· Secundo ad eorũ ordinationẽ·et Ter
cio ad eorũ mocionem vel actionem et ꝑm ista tria tribus racionibus os-
tendi pt in papa esse potẽtiam sup omnia bona tpalia et corporalia· Pri
mo quidẽ ꝓpter eorũ pductionem·quia nõ ab alio pducta sũt tpalia ⁊ ab
alio spiritualia vt manichei putauerũt· Sed ab eodẽ deo a quo pducta
sũt corporalia ⁊ tpalia papa ergo qui gerit vicẽ dei in terris exquo habz
ptãtẽ spiritualiũ sic ptãtẽ tpaliũ ⁊ corporaliũ Secdo hoc pz p eorũ ordinati
onem·Ordinantur enim ipsa bona tpalia et corporalia ad bona spiritualia
a tanquã organa et tanq̃ instrumenta ¶ Vnde phi posuerũt q̃ sine ex
terioribus bonis quorũ fortuna est dña non contigit esse felicẽ et virtuo-
se operari·Componitur enim homo ex anima ⁊ corpore· vnde sicut ipsum cor
pus ordinatur ad animã et est instrumentum eius mediante quo exer-
cet operationes suas·sic ipsa bona tpalia et bona spiritualia ordinãtur
mediante p̃p·ergo qui habet puidere suis fidelibus de spiritualibus habz
eodẽ modo puidere de tpalibus et corporalibus sine quibus spiritualia ĩ
vita ista politica exerceri nõ possunt·Vnde apostolis dicẽtibus Dimitte
turbas vt sibi emãt escas dictum est nõ habent necesse ire date vos illis
manducare·Tercio hoc patet ꝓpter eorũ motionẽ et operationẽ videmus
enim q̃ tpalia et corporalia mouentur ⁊ regulant̃ in eorũ operationibus p
ipas intelligẽtias in tantũ vt phi ꝑm numerũ mobiliũ corporũ posuerunt
numerũ motorũ sicut pz xij·methaphi· Istos eciã motores posuerũt ones
regulari et moueri ab vno motore·Primo q̃ est deus·Aug9·eciã dicit õ
nem substantiã tpalem ⁊ corporalẽ administrari p angelos·p̃p ergo in q̃
ẽ potestas spũalis hẽbit p ipam potestatẽ spũalẽ similiẽ deponẽ ⁊ ordiare

te tēporalibus. ¶ Ad j. est ergo dicendum q̃ p illud dictum. Reddite que
sunt cesaris cesari et que sunt dei deo. non subtrahitur potencia temporali
um a ꝓ. Sed dat intelligi quedā iustitia legalis vt vniuiq; reddat q̃d
suū ē: modo q̃ dicit apl's ad Rō. xiij. Reddite oīb9 debita cui tributū tributū
et cui vectigal vectigal et cui honorem honorem et cui timorē timorē. Im
patoribus autē a regib9 reddēda sūt tēporalia quasi pro stipendijs ipōr
q̃ ministri dei sūt ut dicit apl's tenētur em ecēias dei defendere et xpianū
populū et rēpublicā in pace ꝓseruare ¶ Pro q̃ ministerio stipendiandi
sunt thesauro ecēie corporali et quodā iure nature a dominio p tali minis
terio detet eis tale stipendiū temporale. iuxt illud apostoli. i. ad. Chor. viij
Quis inquit militat ꝓprijs stipendijs quis pascit gregē: et de lacte eius
non comedit. Hup quo verbo dicit Aug9. a pmit xliij. q. i. Q̃ quadā diui
na ꝓuidētia sūt militib9 stipēdia cōstituta ne dū sūpt9 q̃rit p̄do gēs seqt
Et apostolus dicit ad Rō. xiij. Dei inquit ministri sunt in hoc ipsū seruiē
tes et ideo tributa p̄stant. Ex tali ergo iure regū et impator acripiendi
stipēdia nō arguit papā nō habere potestatē tpalium et corporaliū ꝗ poci
us oppositū q̃ sūt reges et ipatores q̃si ministri et stipēdarij ipīus pape
et ipīus ecēie et p eū stipēdiandi sunt thezauro corporali ipīus ecēie p pa
ce a defensione eius ꝓm taxationē ipīus. nec aliter sūt in statu salutis si
vltra stipēdia eis taxata volūt bona tpalia a fidelib9 ecēie subripe. Dñs
ij. Cum milites venissent ad ihesū et quesiuissent ab eo quid faciem9 nos
vt salui simus. Rndit neminē cōcuciatis neq; calūpniam faciatis p frau
dulentā nequiciā et cōtenti estote stipēdijs vestris p vobis taxata stipēdi
a vt exponit Crisos ¶ Ad secundū ē dicendū q̃ carnalia a corporalia bo
na per se sūpta nō p̄sunt quicq̃d ad vitā ꝗ vt ordinant ad ipa spiritua
lia tanq̃ organa et tanq̃ instrumēta p̄sunt. et ad ipōr spiritualium con
secutionē et ad ipōr peccatōr remotionē et ad virtutū operationē. Vnde
dicit. Thobie. xij. Q̃ elemosina que de bonis tēporalibus et corporalib9 fit
a morte liberat. pēa purgat. et ipa facit inuenire vitā eternā. et ad hunc
finē papa habet potestatē ordinādi de ipis corporalibus et tpalibus bonis
aliter nō ē potestatis vsus ꝗ abusus. ¶ Ad terciū est dicendū q̃ ista fu
it instantia Juliani heretici. qui bona patrimonialia xpianis auferēs di
cebat. xps noster dixit in euangelio qui non renunciauerit omnibus que
possidet non potest meus esse discipulus. Non est tamen de racione vite
perfecte et discipulorum cristi michil temporalium possidere. cum ipsi mul
ta tpalia in cōmuni hrent et vniuiq; ꝓuidebat sicut vniuiq; opus erat
Nā Abrahā pfect9 homo erat et multas diuicias habebat. possidere ergo
diuicias ñ vt in eis spes ponat ꝗ vt in eis diuinū p̄ceptū ipleat. ad pūtis
vite sustētationē. ad paupum erogacōem. et vtilū opationē ē de racōne

vite apl'ce. ¶ Ad iiij. est dicendū. q̃ ꝑ ptātem temporaliū potest habere
ad duplicē actū. Primo quātū ad sui et aliorꝫ mistrorꝫ ecīie gubnationē
et in hoc p̃mitijs et oblationibus et alijs redditib9 ecclesie dñt ēē cōtenti
Secdo quantū ad ipōrꝫ tpaliū ordinationē dispositionē et diuini cultus
ampliationes ⁊ sic ecia sup alia bona tpalia oēm fidelīū ecīie ptātē hēat
Ad ix. sic prædicī. videt enī q̃ p tās pape sit solū tpalis q̃ ꝑ non p̃
est ecclesie nisi q̃ diu est militaris et q̃ diu ipsi fideles sūt viatores
Sed nō semp ecclesia erit militaris nec semp fideles erūt viatores ergo
potestas pape solū tēporalis est ¶ P̃ ꝑ p̃est ecclesie mediātibus clauib9
sibi collatis a xpo Math. xvij. Tibi dabo claues ꝗ nō semp ꝑ vtitur cla
uibus q̃ doctrine exhortatio ⁊ pcōrꝫ absolutia in quibus ꝯsistit vsus cla
uiū nō semp erūt necessaria ergo ptās pape nō semp durabit. ¶ P̃ vita
sūmorꝫ pōtificum non semp durabit ergo potestas eorꝫ eodē modo non erit
ꝑpetua ꝯnā pz. q̃ aug9 dt v. de trin. q̃ nō debemus cōcedere deū fuisse do
minū ab eterno ne cogamur dicere creaturā fuisse ab eterno q̃ ille ab et
no non dñaretur nisi creatura famularet. ¶ In cōtrariū est q̃ potestas
pape est ptās xpi cū vicem eius gerat in terris Sed potestas xpi est po
testas eterna que nō auferet et regnū eius quod nō corrūpet ergo simi
liter ptās pape est eterna. ¶ P̃ ptās pape p̃cipaliter ē potestas sacer
dotalis Sed apl'us ad hebre. vij. ponens drām inter sacerdociū xpi ⁊ sa
cerdotiū leuiticū Dicit q̃ in sacerdocio leuitico plures facti sūt sacerdotes
idcirco q̃ morte phibent pmanere. Sed xps eo q̃ manet in eternū sem
piternum habet sacerdocium vñ et in ꝑpetuū saluare potest ergo ptās pa
pe similiter erit ꝑpetua. ¶ P̃ illius ptās est ꝑpetua cuius nō ē finis. Sz
de potestate xpi cuius vicarius ē ipse ꝑ scribit Luce. i°. Dabit ei dñs sedē
dauid patris eius et regnabit in domo iacob in eternū et regni eius non
erit finis ptās ergo pape eterna erit ¶ R. Dicendū q̃ pape ptās cum sit
collata sibi a xpo dupliciter p̃t accipi Primo vt est a xpo mediāte ꝑ ad
ministrata. Secundo vt est ab ipso xpo immediate operata. nā aliter ē
loquendū de ptāte xpi qua regnat sup suos fideles. vt est ab eo mediāte
papa tanq̃ mediante suo vicario et mediatore administrate. Et aliter ē
loquendū de tali ptāte vt ē ab ipso tanq̃ a p̃cipali auctore imediate o
perata. q̃ p̃mo modo ptās xpi ē tēporalis. secundo modo ꝑpetua ⁊ eterna
lis. Primū sic ꝓbatur. nā ptās xpi qua nūc regnat mediāte ꝑ suo vica
rio cōsistit p̃cipaliter in tribus. Primo in debellatione tirānorꝫ. Secun
do in ordinatione subditorꝫ. et Tercio in āmonicione et exhortatione diui
norꝫ mandatorꝫ. Ista autē tria nō sūt necessaria nisi in presenti vita ter
minata nō erit amplius necessariū vt tirām et mali hoies cōpescant. Iā
pace data fidelibus xpi. ⁊ qñ iā ōnes inimici eius positi erūt sub scabellū
pedū eius

pedum eius nec amplius erit necessariū et subditi disponātur et ordinen
tur cū iam omnes ordinati ⁊ pnitati erūt sub dominio xpi· vñ sup illo ver
bo·j·ad cho·xv· Cū tradiderit xps regnū puta fideles suos deo et patri
euacuabit omnē pncipatū et potestatē et virtutem dicit glō·q dū durat
mundus angeli ãgelis dēmones dēmonibus homines hoibus presūt ad
vtilitatē credentiū· Hz ōmibus iã collectis in vnū amplius prelatio non
erit necessaria·nec vlterius erit necessariū vt hoies in diuinis instruan
tur et memorãtur·q tūc omnes erūt docibiles dei vt dicit ioh·vi· Qñ scri
bit ihere·xxxi· Non docebit vltra vnusqmsqz prīmū suū et vir frem su-
um dicēs·cognosce dominū qm omnes cognoscēt me a minoe vsqz ad ma
iorē· Potestas ergo xpi vt ē in psenti vita mediante pp·tanq mediante
suo vicario et mediatore administrata ē tpalis·q solū cpdiu durat mū
dus ē necessariū q pp sit doctor in exhortione diuinoz et sit sacerdos et p
latus in ordinatione et depositione suditoz·et sit rex in detellatione tiran
noz· Sed pnti vita terminata·nō erit amplius necessaria exhortio diui
noz·nec dispositio vel ordinatio subditoz·nec detellatio tirãnoz· Si vo
loquamur de potestate xpi qua in futura vita erit ab ipso tãq mediante
pncipali auctore imediate operata·tunc talis potestas eterna erit et pe
tua· Fuit namqz de xpi regno et potestate triplex falsa opinio· vna fuit
xpi parentū et cōsanguineoz qui putauerūt eū debere regnare modo mū
dano et carnali affectione vel carnali pagatione· Audiuerãt em eū de-
nãciatū ab angelo q deberet sedere in sede dauid eius patris et p eo reg
nare in domo iacob·Luce·j· Ideo crediderūt tot audiētes mrabilia ⁊ mag
nifica fuisse facta in suo ortu et in suo vite pgressu·futurū esse regem ex
carnis pagatione·⁊ regnaturū fore modo mūdano in carnali affectiōe
quo errore decepta soror matris ihesu mater filioz zebedei audacia assūp
ta de cōsanguinitate xpi petiuit ab eo Math·xx· Dic vt sedeant hij duo fi
lij mei vnus ad dexterã et alius ad sinistrã tuam in regno tuo· Secūda
fuit gentiliū ⁊ romanoz·diffamauerūt em iudei xpm apud romanos vt
apud pilatū ⁊ herodē q regem vellet inuadere potestate tirãnica·potest a
te armoz et ministroz ad quod videbat dispositus pter mirabilia que
faciebat et pter multitudinē populi·que ipsū sequebatur· Vnde in aduē
tu magoz nūciantiū regē iudeoz esse natū·turbatus ē herodes et omnis
iherosolima cū illo· vt dicit math·ij·⁊ ioh·xix· Ex hoc audiuit pilatus ab
ipsis iudeis incusantibus xpm· Si hunc dimittis non es amicus cesaris
Omnis em qui se regē facit contradicit cesari· Tercia fuit credētium iude
oz qui putauerūt xpm regnaturū quadã tpali successione· Sciebãt em
se esse priuatos regno·et ad gentiles romanos regnū iudeoz esse deuolu
tum Qñ sciētes xpm esse natū de tribu iuda de qua cōsueuerãt esse reges

redierūt videntes eū ē potētē in ope a ꝑmōe restaurataruū regnū israel li
beratur iudeos de māibꝰ rōnorꝫ. qd ec ꝓtestabāt ij. discipuli eūtes i emaus
Lu. xxiij. Hāc āt ēplicē falsā opioez de sua ptate a regno xpi ēpulit Joh.
xix. In ēbꝰ vobis q̄ loutꝰ ē pilato. cū ei dixit regnū meū ñ ē de hoc mūdo ex
clusit ꝑmū itellēm. i. ñ ꝓtractū ex cēnalibꝰ pntibꝰ vt dt ciß. O pioez ij. ex
pulit cū addit. si regnū meū eēt de hoc mūdo ministri mei dēcarēt ac. Tertiū
m itellēm ēmouit. cū dixit nūc āt ēgnū meū ñ ē de hoc mūdo. ac si dicēt nō
ordio regnū meū ad tpalē successionē ß ad spūalē q̄ ē eterna et pmanēs
Hoc. sic ꝓcedit. videt q̄ ñ sit vtile disputare de ptate ꝓpe. qꝰ ē cā litis
et discordie cū semp in disputacōe sit curiositas et vanitas ¶ ꝑ nō
licet disputare de ptate xpi ß ptas papē ē a xpo ergo ac ¶ ꝑ de hijs que
sup̄ sensū sūt nō est disputādū ß cū ptas papē sit ptas xpi et illa sit sup̄
sensū et intellectū hois. ergo nō ē de ea disputandū ¶ ꝑ disputatio ꝑt eē
causa falsitatis dū vel minis restrīgitur ptas papē aut ampliatur ¶ In
ꝓtrariū ē phs i pdicamētis q̄ disputare de singul ñ ē iutile a potissiē qñ res
difficiles sūt. scribit ei ecclastici. vij. q̄ cūcte res sūt difficiles a ñ ē aliqs q̄
possit explicare ꝑmōe. disputare qꝰ de ptate papē ē vtile. ¶ R. Dicēdū q̄
disputare de ptate ꝓpe vtile ē ꝓpter a Primo ꝓpter ignorācie ēmocōz Secdo ꝓ
ter vitatis elucidacōz. Et ēcio ꝓpter docēne ē vitandā suspicōz Primū sic os
tēdit. nā in oi negocio ignorātia ē periculosa. qꝰ multa mala sequunt ex ipa
Vñ dicit ābrosi. grauissime peccas si ignoras. Si qꝰ ignorat q̄ta et q̄ ē po
testas ꝓpe ē valde periculosū. Et ex pte eius q̄ pest a ex pte illorꝫ q̄ sibi sub
iciunt. Cū ei ꝓp pfit fidelibꝰ ecclie mediātibꝰ clauibꝰ sibi a xpo collatis si sci
tur q̄ta ē ptas eius circa et circa q̄. tūc pē eis clauē potētie ñ excēdēdo et
circa clauē sāe ñ errādo. ß si talis ptas ignorat tūc pest subditis suis ig
norāter et illa q̄ fāt agit ptate excēdēte et claue sāe errāte qd sine periculo
sui et subditorꝫ eē nō pt. Secdm sic oñdit. Nā hūana nā dubitādo et āmi
rādo ē ap̄ nata vitatē inq̄rē. Et ꝓpter dubitari et āmirari vere a ꝑus phi
inceperūt phari vñ dr. iij. metha q̄ volētibus aliq̄ vitatē inq̄rere nēcariū
ē p̄ ope bñ dubitare qꝰ cognicio vitatis ē solucio dubiorꝫ ꝓpter qd illd vbū phi
iductū ē. dubitare de singulis nō ē iutile. sic itelligēdū ē q̄ ad singlas vita
tes dubitacōes ꝓ a ꝓtra iducē vtile ē. qꝰ in solucōe iporꝫ vitates ipse magis
elucescūt. Dubitare 1ᵒ de ptate ꝓpe in singul articul racōes ꝓ et ꝓtra addu
cēdo vt ex solucōe ipsarū vitas ipa magis elucescat vtile ē. Tertiū sic pz
Nā doctrīa xpi cuius ptate ꝓp fungit in ēris caret oi suspicōe et q̄to plus
pbat et vtilat et q̄to plures lib et q̄stiones de ipsa fiūt tāto magis eiꝰ ve
ritas diuulgat et eiꝰ claritas māifestat. Nō āt sic fuit de doctrīa Machāeti
qui hñs suā doctrinā et legē suspectā omnē disputacōem de ea fieri prohibu
it Sed xps doctrinā suā omnibus tanq̄ verā a luce clariorē disputandā

omnibus exposuit· vñ scribit· Act· vij· q surrexerūt aliqui qui erāt de si-
nagoga alexandrinoꝝ disputantes ibi cū stephano· et de paulo scribit q
loquebat cū iudeis ⁊ disputabat cū grecis· Noscit enī ex tali disputatio
ne maxima vtilitas qꝛ ex diuerso stilo scribendi ⁊ ex diuerso modo argu
mēdandi veritas ipsa ad omnes peuenit per diuersam capacitatem recipi
ēntium· Vñ dicit augꝰ· j· de ciui· c· iij· q qꝛ nullus hominū in sacra scriptu
ra ita locutus est vt in omnibus ab ōmbus intelligeret Ideo ē in ipsa plu
res libros a pluribus fieri diuerso stilo nō tamē diuersa fide· eciā de eisdē
questionibus vt veritas quidē ipsa ad ōnes peruenīat ad alios quidē sic
ad alios autē sic ¶ Ad primū ergo dicēdū est q disputare de ptate pape
hac intentione vt homo eā minuat et minorē q̄ sit credere faciat· vel hac i
tentione vt causa fauoris vel cōplacētie vltra quā debet extēdat est causa
litis et discordie qꝛ semp extrema i materia morali sūt vituperabilia ⁊ cul
pabilia· Hoꝛ disputare de tali potestate hac intentione vt sciat quāta sit ⁊
vt sibi et suis subiectis veritas clarius elucescat· qualiter cūcta ipse faciat
et disponat ꝑm rectum vsū clauiū potestate nō excedēte ⁊ sāa nō errāte
nō ē causa litis et discordie ꝫ pacis et veritatis· ¶ Ad secūdum ē dicēdū
q ꝑm Crisꝰ· ideo pharisei reprehēsi sunt volētes signū videre de potestate
xpi qꝛ dolose volebāt p̄dictā potestatē calūpniari· vel qꝛ signa que prius
viderāt et per ipsū ostēsa fuerāt debuerāt eos in fide firmare· nec vlteriꝰ
debebāt alia signa postulare· et vtroqꝝ modo sic disputare de ptate pape
dolose calūpniādo vel ipsam nō credēdo esset reprehēsibile ⁊ dāpnabile· Hoꝛ
per rationes p et cōtra ipsam elucidādo et per diuersos articulos disting
uēdo ē salubre et cōmēdabile· ¶ Ad terciū ē dicēdū· q dubitare et inues
tigare illa q̄ sūt supra sensum et intellectū hoīs ptinacit asserēdo· et p̄ prie
sentētie arrogāter intēdo· als intēdēdo· presūptuosū est Sed talia inuesti
gare per dicta sanctoꝝ· que spiritu scō inspirati locuti sunt· et p auxilia q̄
deus cōtulit suis fidelibꝰ· vt talia iuestigarēt puta p naturales rationes
et per illa que sacre scripture nō cōtradicūt· nō est p̄sūptio· ꝫ ē q̄dam sup
erogatio de qua dicit Luce· x· q samaritanus pietis duobus denarijs in
curacōe seminiui ait stabulario· Quicumqꝝ superogaueris ego cū rediēo
reddā tibi· ¶ Ad iiij· ē dicēdū· q restrīgēdo talē ptātem in quibus nō est
restrīgēda vel āpliare in quibus nō ē ampliāda· posset eē causa errādi po
tissime si arrogāter et ptinaciter fiet· Hoꝛ elucidādo ⁊ distinguēdo qualis ⁊
quāta sit per dicta sanctoꝝ et p rationes quibus sacra scriptura nō ꝓtra
dicit nō est causa erroris et falsitatis ꝫ potius exquirēdē veritatis

¶ Questio secūda de pape electione

Deinde cōsiderādum est de potētia pape respectu eligētium a qui-
bus est ministraliter ⁊ cooperatiue de q̄ octo cōsiderāda occurrūt